

Nincs itt, mert feltámadt!

(Máté evangéliuma 28. rész 1–10.)

Kedves Testvérek, menjünk ünnepi zarándoklatra a sírhoz, ahol Üdvözítőd eltemetett!

Jöjj, ha reménytelen vagy, mert meghalt, de jöjj akkor is, ha emlékszel ígéretére, és csírázik benned valami tikos remény! Jöjj, bár tudod, hogy a feltámadásnak nem lehetsz tanúja, mert az éppoly titokzatos, mint a szűztől születés! Láthatod viszont, hogy a sír üres... És mert tudod, hogy máskor sem könny, sem jajkiáltás nem perli vissza tőle foglyait, ha most mégis üres, megsejtheted, mi történt. „*lebetetlen volt, hogy a halál fogva tartsa őt*” (Ap.Csel. 2:24).

Igaz, csupán megsejtheted, mert a halál ősi végzés jogán ma is visszavonhatatlanul fogva tartja, akit egyszer megkaparintott. Mégis – bár *most még nem látjuk, hogy minden Jézus uralma alatt áll* – az üres sír reményre jogosít.

De nem kell e felderengő reménynél megállnod! Hallhatsz

vakító fehérségbe öltözött, vilámtekintetű lényről. Barát és ellenség egyaránt bizonyoságot tesz, hogy találkozott vele. Ne csodáld, hogy ez a találkozás az öröket megbénította; a halandó találkozása az örök világ erőivel hogynem lenne riadalmas! Épp azért ámulj el azon, hogy mégis vannak, akiknek a hírnök ezt mondja: „*ti ne féljétek!*” És jól jegyezd meg, hogy ennek titka a Megfeszített keresésében van: a félelem itt válik jogos bizakodássá, és itt hangzik a látásra hívó szózat és az éltető emlékeztetés: „*megmondta*” (6. v.)!

Jól figyelj, mert az égi követ e hűségesekre neked is szóló üzenetet bízott: „*mondjátok meg tanítványainak, hogy feltámadt a halottak közül*”. Ne mondd, hogy ez annyira szép, hogy hinni is nehéz, mert megbízható tanúk során jutott el hozzád az evangélium! Mögöttük a Feltámadott áll, aki maga is megjelent nekik, megismételte

a bátorítást, megerősítette az üzenetet: „*menjete el, adjátok hírül atyámfiaiának*”. Fel tudod-e fogni valaha is, mit jelent, hogy a Szűztől született és Feltámadott nevez testvérének? Megérted-e az „*ott meglátanak engem*” üzenet kettős titkát: itt is megmutatja magát, de majdani örök látásra hív.

És az ünnepi zarándoklat végére belátod-e, hogy újfajta félelemmel és a nagy örömmel örvendezők futásával kell eltávoznod a sírtól? Újfajta félelemmel, hiszen a régít oszlató bátorítással találkoztl követeknek ajkán, sőt igéjének szavában is. Ám közben elért a Feltámadott örök világának érintése is: és ez bátorságos, de szentségével mégis remegtető. Ő maga testvérének szólít, fensége mégis hódolatra kényszerít (9. v.). E kettő nem áll ellentmondásba, hanem a hit megfoghatatlan gazdagságának csodája fejeződik ki benne. Aki ezt érzi és megéli, az az örvendezők futásával fut. Tudja, hogy a követi megbízás neki is szól: „*menjete el, adjátok hírül!*”

A sír üres, itt van közöttünk a Feltámadott, és ő meg is szólít bennünket. Nevünkön hív, hiszen ismer mindnyájunkat. Akadályoz-e valami abban, hogy megismerjük őt, felismerjük a hangját, és engedelmeskedjünk neki? Egészen közel enged, sőt közel von magához. Ki akarja ránk is árasztani szeretetét, vigasztalását, és szolgálatra akar elküldeni azok felé, akik még nem találkoztak vele. Így lesz teljessé húsvét üzenete: „*Isten örök életet adott nekünk*”, hiszen üres a sír, „*és ez az élet az ő Fiában van*”, hiszen találkoztunk vele.

Vigyázz, nehogy elszalaszd a vele való találkozást!

Minden kedves olvasóknak áldott húsvéti ünnepeket kívánunk!

Szódi Baptista Gyülekezet

Miért verték vasba a szódi bírót az 1848-as szabadságharc alatt?

A községi rendezvények sorában rendszeresen megünnepeljük március 15-ét. Ilyenkor, mint általában, minden kis településen az országos, és legfőképp a budapesti történelmi események kerülnek felelevenítésre. Az ország története elvileg a 3200 település történetéből áll össze, azonban ebben a „vízfejű” országban a fővárosi történések szerepének megítélése a meghatározó. A budapesti események és egy kis település történelmi múltja között közvetlen kapcsolat nem minden esetben mu-

tatható ki. Vizsgáljuk meg milyen különös esemény történt 1848-ban Szódön!

A Nemzetőrség felállítása

1848 márciusa meghozta a parasztságnak a jobbágyfelszabadítást, a földesúri terhek, többek között a tized, a dézsma és a robot eltörlését. A forradalom vívmányainak megvédése a 12 pontban is megjelenik, mégpedig abban a pontban, ahol „Nemzetőrség felállítását” követelik. Az ápri-

li törvények elfogadása után indult meg országos szinten a Nemzetőrség szervezése. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye nyolc őrnagy kerületre osztotta a megye nemzetőrségét. A negyedik kerületbe tartozott Vác és a járás községei között Szód is. Az összeírásra kijelölt létszám Szódön 87 fő, viszonyításként Rátóton 24, Vácson 1374 fő volt. Maga az összeírás félreértésekre adott okot, mert a nép azt hitte, hogy a lajstromba vétel újoncoszás céljából történik. A szakirodalom szerint a környéken több tótajkú község, többek között Szód, Rátót és Bottyán is kü-

lönböző ürügyekre hivatkozva próbált meg kibújni a „dologidőben” (aratás) végzendő terhes szolgálatot megelőző összeírás alól. A fentiek miatt Szódöt is megbízhatatlannak számító falunak minősítették, és időlegesen felfüggesztették a Nemzetőrség szervezését. A Nemzetőrség szervezése és maga az összeírás is a lakosság körében – a korábbi rossz beidegződések következtében – ellenszégülést eredményezett. A vármegye területén elsősorban a német és szlovák nyelvű falvakban történtek zavargások, mivel itt sokáig talán azt hitték, hogy az összeírás

katonaaállítás (újoncozás) céljából történik, de az is elképzelhető, hogy ezen falvak a nemzetiségi hovartozásuk miatt nem tudtak teljes mértékben azonosulni a magyar nemzeti törekvésekkel. Még érthetőbb oka lehetett az ellenállásnak az, hogy a tót ajkú községek lakosai közé a tót nyelvet nem beszélő biztosok szálltak ki, és ők nem tudták érthetően elmagyarázni jövetelük célját. A fenti okok együttesen vezettek oda, hogy Sződ helység lakosai közül többen a kiküldött tisztviselőket (azaz az összeíró küldöttség tagjait) agyonveréssel fenyegették meg! Azt a rémhírt terjesztették, hogy a Nemzetőrségbe összeírtakat más vidékre, vagy éppen külföldre viszik katonáskodni. Aki az ellenkezőjéről kívánta őket meggyőzni, azt ámitónak tartották. Az alispán május 21-én rögtönítélő katonaságot kért. A katonaság érkezésének hírére általában minden településen lecsendesedtek a kedélyek, és vállalták az ismételt összeírást, Sződön viszont egy hónap múlva újból fellobbant az ellenállás. A megyei bíróság a falu lázító bíróját, Mikó Józsefet kétnapi böjttel (azaz heti két napi böjttel) súlyosbíttott fél év börtönre ítélte.

Törvényszéki ítélet a szódiak ellen

A törvényszék Sződön 1848. június 8-án kezdte meg a tanúk kihallgatását. Volt, aki önként tett vallomást és volt, akit erre fel kellett szólítani. A megye törvényszéke az ellenszeglőkkel, felbujtókkal szemben a következő ítéleteket hozta.

Az elítéltek névsora:

» Mikó József 46 éves, római katolikus, egész telkes szódi gazda, egyben a falu bírójája,

- » Mészáros Mihály 40 éves, nő, római katolikus, 2/4 telkes szódi gazda,
- » Sluszni Mihály 38 éves, nő, római katolikus, zsellér,
- » Virág András 23 éves római katolikus, nő, zsellér,
- » Zachár József 49 éves római katolikus, nő, 1/2 telkes szódi gazda,
- » Ifj. Erdélyi János 46 éves római katolikus, nő, zsellér.

Az ítélet indokolása:

Mindnyájan mint a Nemzetőrségbe való beállást elrendelő törvény iránt engedetlenségre izgatók, és a Nemzetőrségnek ugyanott célba vett összeírása alkalmával elkövetett ellenszeglülés és botrányos kihágások okozásáért állítottak törvényszék elé, ahol a fennforgó vádak iránt egyenként lettek kihallgattatva.

Mikó József bíró ellen felhozott vád és az ítélet: az összeíró küldöttség szódi megjelenését megelőző napon este házához összehívta a lakosságot, és ott tudtukra adta, hogy sem a mogyoródiak, sem a csomádiak nem akartak az Őrseregbe állni. Sem ő, sem pedig fia, még kétezer forintért sem állna be katonának. A vele szembesített Deák Mihály és Rusznyák József tanúk vallomásaival ellentétben cáfolta azt a vádbeli állítást, hogy mint bíró nemcsak a lakosság előtt mutatkozott késznek a törvények iránti ellenszeglülésre, hanem még másokat is hasonló magaviseletre szólított fel. Tettének következményeként hivatalos bírói hivataláról elmozdították, és büntetésül vasba verve, közmunkán és hetenként két napi böjt mellett letöltendő félévi rabságra ítélték.

Mészáros Mihály ellen felhozott vád és az ítélet: mikor az összeíró küldöttség a nevét kérdezte, azt válaszolta, úgy hívnak, mint tegnap, sőt, egyéb illetlen beszéddel az ellenszeglülés és az előjáróság megvetése jelét

adta, súlyos beszámítás alá eső vétkes tettéért négy hónap rabságra ítélték.

Sluszni Mihály ellen felhozott vád és az ítélet: a küldöttség előtt éles, hosszú késsel jelent meg, és azt a csizmaszárából kihúzva Mészáros Mihálytól azt kérdezte, van-e nála szintén kés? Amikor az azt mondta: nincs, így reagált: „akkor nem vagy ember”! Mivel őt is megtámadásra szólította fel és lázította, tettéért három hónap rabságra ítélték.

Virág András ellen felhozott vád és az ítélet: a törvényt magyarázó küldöttségnek a legilletlenebb kifejezéssel és megvetéssel azt mondta, hogy a törvények nem a királytól vannak, és hogy nyomtathat ilyet akárki, mely által az engedetlen szódi népet még inkább felingerelte, ezért két hónap fogságra ítélték.

Zachár József ellen felhozott vád és az ítélet: a bírót szeme kiszúrásával fenyegette, de saját mentségére hozta fel, hogy ő ezt csak arra mondta, ha a bíró az összeírásba mást beírat, magát pedig kihagyja. Az enyhítésére szolgáló ezen körülménynél fogva csupán két heti fogságra ítélték.

Erdélyi János ellen felhozott vád és az ítélet: azon illetlen magaviseletéért, hogy az összeírást végző küldöttség eljárása alkalmával idős apját az összeírás helyéről kihúzta az utcára, mentségére szolgál, hogy attól félt, a felbőszült nép bántalmazni fogja őket. Erdélyi János büntetése csupán megdorgálás volt.

A fogságra ítélteknek a fogva tartásuk alatt elfogyasztott kenyér árát, valamint a beszállításuk során az őket kísérő katonaság élelmezését és a fogaton történő szállításuk díját is meg kellett fizetniük. A határozat kimondta, hogy amennyiben a vádlottak vagyonihiánya miatt a katonaság napidíjai nem lennének behajthatóak, akkor

a belügyminiszteri rendelet értelmében a teljes engedetlen lakosság, azaz a falu, mint communitas, kollektívan lesz elmarasztva. Az ítéletet követően már 1848 júliusában és augusztusban is kérelemmel fordultak a szódiak az igazságügyi miniszterhez. A börtönre ítélt bírójuknak kegyelmet kérő levelükben a bíró ártatlanságára és betegségére hivatkoztak, az orvosi vizsgálat azonban egészségesnek találta Mikó Józsefet. 1848. augusztus 8-án kelt levelében a szódi jegyző, Fischer József ismételten a felmentést és új ítéletet sürgetett, az új bíró, Dinka János és még nyolcvan szódi lakos is aláírta a kérelmet. Az Igazságügyi Minisztérium november 1-jén kelt levelében elutasította a szódiak ismételt kérelmét.

Szódiak a szabadságharcban

A szabadságharcban résztvevő szódiak vonatkozásában a Pest Megyei Levéltár „Haynau-féle” irataiban felsorolt nevek nyújtanak támpontot. „Névjegyzéke azon egyéneknek, kik a forradalmi táborban bármi katonai szolgálatot tettek, s jelenleg a vácsi járásban találhatnak.” Hat olyan szódi (vagy esetleg magukat pénzért szódiak valló?) személy található a lajstromban, aki a fenti kritériumnak megfelel. Nevükön kívül nincs más megkülönböztető jel az első személyt kivéve, aki evangélikus szolga és nem rendelkezik elbocsátó levéllel, míg a többiek római katolikus földművesek és van elbocsátó levelük (obsitjuk). Szolgálati idejük 1848 szeptemberétől 1849 szeptemberéig tartott. A katonák név szerint a következők voltak: Kameniczky András, Kiss András, Malonich János, Bikula János, Darza János, Buskó István.

Huszár toborzótánc - sződi verbunk

A katonai újoncozással összekötött toborzótánc másik közismert neve verbunk. Festményeken láthatunk ilyen, amikor jellemzően dudaszóra (esetleg hegedű kíséretre) táncoltak, és borral áldomást ittak a seregbe belépők. A Néprajzi Múzeum Ethnológiai Adattárában leltem fel a Vincze Miklós néprajzkutató által ötvennyolc évvel ezelőtt, 1951-ben Sződön gyűjtött népszokásokat bemutató anyagot. Ebben a dolgozatban többek között táncok is leírásra kerültek. A

faluban a magyar verbunk táncot akkor már csupán egy személy, az 1876-ban született Juhász Vince sződ-tecei lakos tudta bemutatni. Az ő elmondása alapján írta le a gyűjtő a táncról, hogy az egy 1848-as huszárverbunk. Juhász Vince a táncot csípőre tett kézzel, egyenes derékkel, szűk lábmozgással, hirtelen és fordulatos csúszásokkal, majd kemény és rövid dobbantásokkal, gyors, váratlan fordulatokkal, fél lábom ugrálással, apró és ragasztott csapásokkal adta elő.

Ez a néprajzi gyűjtés száz évvel az 1848/49-es szabadságharc után, attól három-négy

emberöltönyi távolságban történt. 1951-ben a táncokat bemutató, akkor 75 éves sződi Juhász Vince bácsi a szabad-

ságharc idején élt nagyszüleitől tanulhatta a fenti toborzót.

Volentics Gyula

RÉGI KÉPEK A FALU MÚLTJÁBÓL

Egészségetekre! – A hatvanas években készült képen a futballcsapat tagjai láthatóak egy sikeres mérkőzés után. (A fénykép rendelkezésre bocsátásáért köszönet Mészáros Zoltánnak!)

